

**VERENIGING VRIJWARING
KETENAANSPRAKELIJKHEID
BOLEGBO-VOK (OBK)**

ACHTERGRONDEN EN TOELICHTING

Oktober 2004

© Vereniging OBK
Postbus 474
2800 AL Gouda

accordering

Ernst & Young

OBK

Wat is de OBK

De bouwnijverheid, waarvan de grondboor-, bronbemaalings-, kabelleg- en buizenlegbranche deel uitmaken, kenmerkt zich door een systeem waarin veel uitbesteed wordt. Enerzijds door opdrachtgevers aan (hoofd)aannemers, anderzijds door (hoofd)aannemers aan onderaannemers. Opdrachtgevers¹ die gebruik maken van de diensten van (onder)aannemers lopen een financieel risico in het kader van de Wet Ketenaansprakelijkheid (WKA) en de Wet Allocatie Arbeidskrachten Door Intermediairs (WAADI). Op grond van deze wetten kunnen fiscus en U.W.V. een opdrachtgever aanspreken voor loonbelasting of premies sociale verzekeringen die haar (onder)aannemer verzuimd heeft om af te dragen.

voorbeeld:

Opdrachtgever O en Aannemer A sluiten een aannemingsovereenkomst met een aanneemsom van € 500.000,=. Het percentage loonsom in de aanneemsom is 40 %.

Twee jaar na afloop van het contract constateren de fiscus en de UWV dat aannemer A geen loonbelasting en sociale premies over het werk heeft afgedragen. Echter, aannemer A is inmiddels failliet, waardoor de fiscus en UWV opdrachtgever O aanspreken voor de betaling van loonheffing en premies werknemersverzekering terzake van € 200.000,= onbelaste (netto) loonsom.

Op basis van het anoniementarief kan de aansprakelijkheid oplopen tot maximaal € 210.000,= loonbelasting en € 80.000,= premie werknemersverzekeringen.

In een branche waar veel met onderaannemers en inleenpersoneel gewerkt wordt, brengen de WKA en WAADI financiële risico's voor opdrachtgevers (indien eigenbouwer), hoofdaannemers en onderaannemers met zich mee.

De wetgever biedt de opdrachtgever een aantal mogelijkheden om het (financiële) risico van de aansprakelijkheid te beperken.

Allereerst kan de opdrachtgever de verschuldigde loonbelasting en premies sociale verzekeringen (inclusief de premies werknemersverzekeringen) storten op de Geblokkeerde rekening (de zogeheten G-rekening) van de opdrachtnemer (onderaannemer). Daarnaast kan men gebruik maken van rechtstreekse stortingen bij de Belastingdienst en het UWV. Tenslotte is het ook mogelijk lid te zijn van een onderling waarborgfonds, dat borg staat voor aansprakelijkstellingen.

Het storten op de G-rekening geeft voor het gestorte bedrag van rechtswege vrijwaring indien de storter te goeder trouw is en voldoet aan een aantal administratieve voorwaarden. Voor een rechtstreekse storting geldt voornoemde wettelijke vrijwaring niet. Beide regelingen brengen een aantal administratieve voorschriften met zich mee. Om aan deze bezwaren tegemoet te komen, zijn de zogenaamde waarborgfondsen opgericht. De Vereniging Vrijwaring Ketenaansprakelijkheid Bolegbo-vok (OBK) is zo'n fonds.

De OBK is speciaal in het leven geroepen voor en door de grondboor- en bronbemaalingsbranche alsmede de kabelleg- en buizenlegbranche. In het kort gezegd dekt de collectiviteit van de branche via de OBK de financiële risico's die opdrachtgevers lopen bij het inschakelen van individuele (OBK-)onderaannemers. Ook een waarborgfonds brengt echter noodgedwongen een aantal voorwaarden met zich.

OBK : de afdekking van de WKA-risico's

De Vereniging OBK is in 1982 opgericht als antwoord op de financiële risico's die voor opdrachtgevers (indien eigenbouwer) en hoofdaannemers uit de WKA en WAADI kunnen voortvloeien.

Het doel van OBK is om opdrachtgevers van de OBK-leden te vrijwaren tegen schade die voortvloeit uit de toepassing van de WKA en WAADI als het OBK-lid in gebreke blijft bij het voldoen van

¹ Onder opdrachtgevers wordt verstaan: Aannemers die in onderaanneming een werk uitbesteden, maar ook opdrachtgevers die door de WKA als zogenaamde "eigenbouwer" en dus hoofdaannemer worden beschouwd.

verschuldigde loonbelasting of premies sociale verzekeringen.

Zodra de opdrachtgever een werk aan een OBK-lid opdraagt, verstrekt de OBK op verzoek van de opdrachtgever een *bewijs van vrijwaring*. Tegelijkertijd wordt aan het OBK-lid een *mededeling van afgifte van het bewijs van vrijwaring* verzonden.

In het bewijs van vrijwaring verklaart de OBK dat zij de opdrachtgever bij een aansprakelijkstelling in de zin van de WKA of de WAADI financieel schadeloos zal stellen. Deze garantie geldt voor de aansprakelijkstellingen die te wijten zijn aan het niet afdragen van loonbelasting en premies sociale verzekeringen door het OBK-lid die betrekking hebben op het gevrijwaarde werk.

In tegenstelling tot andere risicobeperkende maatregelen bij de WKA en WAADI, die hoogstens absolute vrijwaring kunnen bieden tot het bedrag dat op een G-rekening wordt gestort, geeft het bewijs van vrijwaring wel een absolute zekerheid voor de risico's voortvloeiend uit de WKA en de WAADI. Zie hiervoor de onderstaande vergelijking tussen de verschillende maatregelen.

Risicobeperkende maatregel	Absolute vrijwaring	Administratieve verplichtingen voor hoofdaannemer en onderaannemer
G-rekening	Neen: storting op de G-rekening werkt slechts vrijwarend voor het gestorte bedrag zolang aan de administratieve voorwaarden is voldaan en degene die dit stort niet te kwader touw is. Bij een te lage storting (bijvoorbeeld ontstaan door meerwerk) wordt de opdrachtgever / hoofdaannemer aansprakelijk gesteld voor het meerdere.	Veel en doorzichtig
Rechtstreeks storten	Neen: saldo van de rekening blijft eigendom van de onderaannemer. Onzekerheid bij faillissement van de onderaannemer. Bovendien kan ook hier te weinig worden gestort.	Redelijk overzichtelijk; een teveel gestort bedrag kan pas na afloop van het kalenderjaar opgevraagd worden i.t.t. bij teveel stortingen op de G-rekening.
Bewijs van vrijwaring	Ja	Beperkt

Voordelen van de OBK-regeling voor de opdrachtgevers

De belangrijkste voordelen voor een opdrachtgever die een OBK-overeenkomst met een OBK-lidbedrijf sluit zijn:

- een betere vrijwaring ten opzichte van een G-rekening of rechtstreeks storten: bij de OBK wordt het aansprakelijkheidsrisico over de feitelijke loonsom gedekt. Bij storten op een G-rekening of rechtstreeks storten is dit risico gedekt tot het gestorte deel, dat niet altijd voldoende is. Tevens wordt door de OBK eventuele te kwader trouw van de onderaannemer afgedekt voor de totale loonsom.
- een hogere vrijwaring ten opzichte van rechtstreeks storten: het saldo van de rekening blijft eigendom van de onderaannemer. Hierdoor ontstaat er onzekerheid bij een eventueel faillissement van de onderaannemer over de gestorte gelden.
- een betere controle op de onderaannemers dan bij G-rekening of rechtstreeks storten: naast controle van fiscus en UWV is er bij de OBK tevens een controle van branchegenoten onderling die garant staan voor elkaar en dus belang hebben bij degelijke collega's.

voorbeeld:

Opdrachtgever O en Aannemer A sluiten een aannemingsovereenkomst met een aanneemsom van € 500.000,=. Het percentage loonsom in de aanneemsom is 40 %.

In onderling overleg stort Opdrachtgever O een percentage van 60 % van de verschuldigde loonbelasting en sociale premies over een brutoloonsom van € 200.000,= op de G-rekening.

Na verloop van tijd blijkt dat Aannemer A niet aan zijn fiscale verplichtingen heeft kunnen voldoen. Opdrachtgever O wordt nu aangeslagen voor het terzake werk. Hierbij kan Opdrachtgever O aantonen dat hij 60 % van de loonbelasting en premies heeft gestort. Voor de overige 40 % wordt hij aangeslagen.

Indien er een OBK-contract was gesloten in plaats van een G-rekening, zou de claim van de fiscus op Opdrachtgever O voor 100 % overgenomen worden door de OBK. Opdrachtgever O zou derhalve geen enkele financiële schade lijden als gevolg van het in gebreke blijven van Aannemer A.

Voordelen van de OBK-regeling voor de leden

De belangrijkste voordelen, volgend uit het lidmaatschap van de OBK, voor een lidbedrijf zijn:

- het kunnen bieden van een service aan de opdrachtgever middels een extra zekerheid inzake de financiële risico's volgend uit de WKA en WAADI;
- het kunnen vermijden dan wel verminderen van het gebruik van de G-rekening of rechtstreeks storten waardoor extra liquiditeit in het lidbedrijf ontstaat;
- een belangrijke vermindering van de administratieve lasten met betrekking tot de fiscale en financiële afhandeling rond een G-rekening of rechtstreeks storten. Zo kunnen bij deelbetalingen de administratieve handelingen inzake het storten van een deel van de betaling op de G-rekening achterwege kunnen blijven wanneer de OBK-regeling wordt toegepast. Dit voordeel wordt groter naarmate de opdracht kleiner is, daar de administratieve lasten die gepaard gaan met een G-rekening of rechtstreeks storten nagenoeg niet variëren met de omvang van het werk.

Plichten van de OBK-leden

De belangrijkste verplichtingen, volgend uit het lidmaatschap van de OBK zijn:

- het lidmaatschap van Bolegbo-vok (en daarmee minimaal vier jaar omzet in de branche);
- een halfjaarlijkse verklaring van UWV en Belastingdienst inzake de afdracht van premies en loonbelasting;
- het onverwijld in kennis stellen van de vereniging OBK van elke wijziging in de zeggenschap over de activiteiten;
- het naar rato van de CSV-loonsom delen in de collectieve OBK-aansprakelijkheid indien (een) claim(s) het vermogen van de OBK te boven gaan. Deze aansprakelijkheid geldt voor elke claim die ontstaat in een jaar dat het bedrijf lid is van de OKB dan wel in het jaar volgend op de beëindiging van het lidmaatschap.
- een OBK-lid (zijnde de onderaannemer) is verplicht terzake van een door hem aangenomen werk dat onder de OBK is gebracht, een contract te sluiten met zijn onderaannemer:
 - dit contract eveneens onder te brengen in een waarborgfonds in de zin van de OBK of soortgelijke vereniging, of
 - de terzake van het werk door de onderaannemer verschuldigde loonbelasting en sociale verzekeringspremies begrepen in de onderaannemingssom te betalen op een geblokkeerde rekening in de zin van de Wet Ketenaansprakelijkheid;

Plichten van de opdrachtgevers

De belangrijkste verplichtingen van een opdrachtgever die een OBK-overeenkomst met een OBK-lidbedrijf sluit zijn:

- het bijhouden van een volgens art. 16b lid 10 van de Coördinatiewet Sociale Verzekeringen voorgeschreven administratie terzake het uitgevoerde werk;

- het naleven van de door de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan deze administratie gestelde nadere regels;
- het binnen 48 uur melden bij de OBK indien opdrachtgever aangesproken wordt op de Wet Ketenaansprakelijkheid onder gelijktijdige volmachtverlening om namens opdrachtgever alle verweren te voeren en handelingen te verrichten waartoe opdrachtgever zelf gerechtigd of bevoegd is in het kader van zijn aansprakelijkheid.

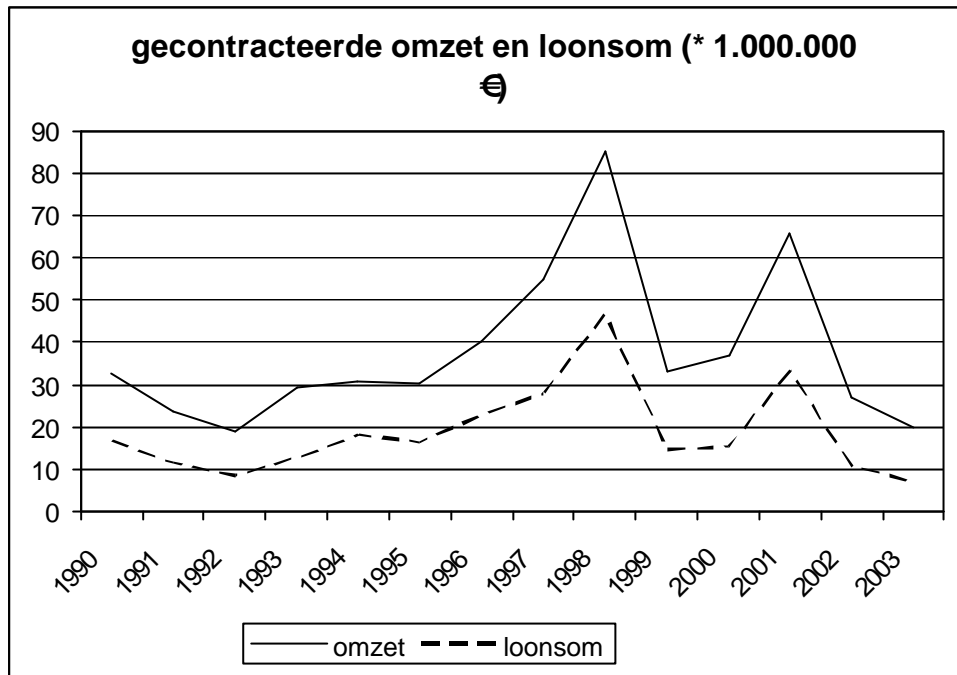
Zekerheid van de OBK

Indien een opdrachtgever gebruik wil maken van de OBK, wil zij natuurlijk wel een zekerheid over de OBK hebben. Onderstaand staat een aantal punten genoemd die het vertrouwen in de OBK vergroten.

- OBK kent een eigen garantievermogen dat jaarlijks door de accountant op toereikendheid wordt getoetst.
- Mocht het garantievermogen van OBK bij een eventuele claim niet toereikend zijn, dan zijn de leden van de OBK aansprakelijk voor de eventuele tekorten naar rato van hun CSV-loonsom. Deze aansprakelijkheid betreft ook niet-leden die lid waren in het jaar dat een claim ontstaat. Met andere woorden, de risico's voor een bedrijf worden door de branche collectief gedekt.
- Mede door hun financiële aansprakelijkheid zijn de individuele leden allen verantwoordelijk voor de OBK en daarmee haar leden. Hierdoor bestaat er een stevige informele, onderlinge controle.
- Een lid van de Vereniging OBK dient aan diverse eisen te voldoen:
 - Het bedrijf dient minimaal één jaar lid te zijn van de Vereniging van boor-, kabelleg- en buizenlegbedrijven "Bolegbo-vok";
 - Het bedrijf dient bij aanvang van het lidmaatschap van de OBK minimaal vier jaar omzet te behalen in de grondboor- en bronbemaalingsbranche of de kabelleg- en buizenlegbranche. Met deze eis kennen de OBK-leden niet de "startersproblemen" die wel vaak voorkomen bij jonge bedrijven.
 - Het bedrijf dient bij aanvang van het lidmaatschap, en daarna elk half jaar, een recente verklaring van UWV en Belastingdienst te overleggen inzake de afdracht van premies en loonbelasting.
 - Het bedrijf wordt, bij aanvang van het lidmaatschap Bolegbo-vok en daarmee OBK, geballoteerd door een onafhankelijke ballotagecommissie uit de Vereniging.
 - Bij in gebreke stelling van het bedrijf door fiscus of UWV zal het bedrijf geroyeerd worden uit de OBK.

Statistische historie

Tot slot kan worden opgemerkt dat er, sinds de oprichting van de OBK in 1982 meer dan 21.000 vrijwaringen zijn afgegeven. Onderstaand staat grafisch uitgezet de gecontracteerde omzet en loonsom waarvoor sinds 1990 door de OBK vrijwaring is afgegeven.



*Figuur 1: gecontracteerde omzet en loonsom door OBK in periode 1990 - 2003
(bron: Vereniging OBK)*

Ondanks het hoge aantal afgegeven vrijwaringen over een lange tijdspanne is er nog nimmer een claim bij de Vereniging ingediend. Misschien geeft het aantal vrijwaringen het vertrouwen in de OBK aan en het tot op heden ontbreken van enige claim de rechtvaardiging hiervan.

Bijlage: Overzicht Administratieve verplichtingen

registratieverplichtingen m.b.t. CSV

direct storten	<u>Opdrachtgever:</u> <u>Aannemer:</u> dient te allen tijde een loonadministratie/mandagenregister te voeren ogv artikel 10 lid 1 CSV en artikel 1 lid 1 Loonadministratiebesluit
G-rekening	<u>Opdrachtgever:</u> wordt gevrijwaard voor het gestorte bedrag op de G-Rekening, voor zover dit te goeder trouw is geschied <u>Aannemer:</u> altijd loonadministratie/mandagenregister voeren
OBK	<u>Opdrachtgever:</u> moet kunnen beschikken over mandagenregisters om met succes te kunnen claimen bij de OBK <u>Aannemer:</u> is verplicht cfm CSV/loonadministratiebesluit om een loonadministratie/mandagenregister te voeren

Administratieve handelingen bij opdrachtgevers:

direct storten	<ul style="list-style-type: none">• opvragen van het betalingsgedrag aan de belastingdienst en UWV elke 3 maanden• betaalspecificatie met vermelding aansluitnummers versturen naar belastingdienst en bedrijfsvereniging• bij betaling van de factuur zijn meerdere betaalopdrachten vereist: één naar de vrije rekening en één naar de belastingdienst/UWV
G-rekening	<ul style="list-style-type: none">• opvragen van het betalingsgedrag aan de belastingdienst en UWV elke 3 maanden• bij betaling van de factuur zijn twee betaalopdrachten vereist: één naar de vrije rekening en één naar de G-rekening
OBK	<ul style="list-style-type: none">• opmaken en versturen van een meldingsformulier 'onderaannemingscontract'• bij betaling van de factuur is slechts één betaalopdracht vereist.

Administratieve handelingen bij OBK-aannemers

direct storten	<ul style="list-style-type: none">• boeking van betalingen• controle-handelingen• voert loonadministratie/ houdt mandagenregisters bij
G-rekening	<ul style="list-style-type: none">• boekingen• manurenregisters
OBK	<ul style="list-style-type: none">• invullen OBK-formulieren• voert loonadministratie / houdt mandagenregisters bij